Олег Проців

Декілька думок щодо концепції розвитку мисливського господарства в Україні

Пройшла революція, обрано нову владу, визначено пріоритети на реформування суспільного життя. Тож на виконання політичних обіцянок Кабінет Міністрів України, реалізуючи «Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», доручив центральним органам державної влади розпочати роботу щодо реформування відповідних галузей. Відповідно до наказу Держлісагентства від 30.03.2015 року № 112 утворено відповідну групу, а з плодом її праці – «Концепцію реформування лісового та мисливського господарства України» можна було ознайомитись через місяць після початку роботи.

У частині мисливського господарства визначено, що стратегія повинна передбачати 17 напрямків:

- у п.1. визначено «посилення контролю за виконанням обов'язків користувачів». Як на мене, це – лозунг - заклинання. Органи державної влади та місцевого самоврядування повинні виконувати визначені законом функції без посилень, покращень і т.п, а просто виконувати відповідально, добросовісно. За роки незалежності державна машина не змогла добитись від користувачів визначену Законом чисельність єгерської служби. Специфіка надання мисливських угідь у користування показує, що вони дістаються у користування впливовим особам, впливати на яких дуже важко;

- п.2. вимагає «посилення відповідальності за порушення вимог чинного законодавства громадянами і користувачами мисливських угідь». Вважаю, що механізмів впливу на користувачів мисливських угідь є предостатньо – від пряника бюджетного фінансування для вибраних, аж до батога вилучення мисливських угідь з користування. Була б лише організаційно-розпорядча воля до застосування. Недоцільно підвищувати відповідальність і для громадян, так як у цій сфері поки що ще криються великі резерви. Наприклад, штраф за порушення правил полювання у випадку, коли порушник не добув тварину, становить від 102 до 1020 гривень. Практика правозастосування показує, що

90% порушників караються штрафами, які становлять мінімально допустиму межу, тобто, у розмірі 102 гривень;

- п.3. декларує «спрощення процедури надання у користування мисливських угідь». Фактично всі свої повноваження, визначені у ЗУ «Про мисливське господарства та полювання», ДАЛР через положення про територіальні органи делегував в області, залишивши собі для вирішення одне питання – надання у користування мисливських угідь. Я лише підтримую цю позицію, але, на мою думку, у контексті проголошеної урядом дерегуляції – відміни або скорочення державного регулювання, функції визначення найоптимальнішого користувача слід перекласти на аукціони;

- п.4. пропонує «оптимізацію площі мисливських угідь, що надаються одному користувачу». Важко сказати, що слід розуміти під оптимізацією: збільшення чи зменшення мінімальної площі. Але при наданні у користування мисливських угідь необхідно визначити, що вони повинні складати суцільну площу;

- п.5. пропонує «встановити права і обов'язки єгерів і посадових осіб користувачів мисливських, а також мисливців». Права і обов'язки єгерів і посадових осіб користувачів на даний час визначені у статті 39 Закону України «Про мисливське господарство та полювання». Обов'язки мисливців на полюванні регламентує «Положення про правила проведення полювань, поводження із зброєю та порядок видачі ліцензій на добування мисливських тварин», затверджене наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 17.10.2011 № 549. Для чого придумувати ще один велосипед?

- п.6. визначає «врегулювання взаємовідносин між користувачами мисливських угідь і власниками та користувачами земельних ділянок». Стаття 21 Закону України «Про мисливське господарство» визначає відносини між користувачем мисливських угідь та власником земельної ділянки шляхом укладення відповідного договору. Імпламентація ще яких-небудь механізмів буде суперечити заявленому політичному курсу на дерегуляцію державного управління;

- п.7. закликає «вдосконалити систему управління мисливським господарством шляхом створення чіткої вертикалі від районного, обласного рівня до спеціалізованого підрозділу у центральному органі виконавчої влади». Таке «вдосконалення» приведе до концентрації влади в одному відомстві, що суперечить заявленому політичному курсу на децентралізацію;

- п.8. пропонує «створити ринок продукції мисливського господарства». На цей час промислове полювання, при якому м'ясна продукція здавалась би у торгову мережу, в Україні не проводиться. При спортивному полюванні всю продукцію викуповують учасники полювання. Більше того, в країні, де з одиниці площі копитних добувається у п'ятсот разів менше ніж у країнах Європи, цієї проблеми не існує, бо немає чим торгувати;

- п.9. «Збільшення надходжень у галузь мисливського господарства, в т. ч, за рахунок розвитку мисливського туризму та широке введення у практику трофейного полювання». Дійсно, потрібно збільшувати. Але це – лише клич. За весь час незалежності України мисливське господарство – збиткове. В Україні вважається досягнення, коли окупність господарства дійшла до 50%. Економічний феномен Українського мисливства полягає в тому, що біля 95% господарств збиткові і жодне ще не збанкрутіло. Не потрібно бути економістом, щоб зрозуміти, що завдяки тінізації господарства ведуть реальне прибуткове господарство. Пропоную, як перший крок до детінізації мисливства, запровадити органам державної влади дієвий державний контроль за обігом відстрільних карток. З преси відомо, що завдяки необлікованим відстрільним карткам проходять зложивання на мільйони гривень;

- п. 10. пропонує «розробити порядок та розмір плати за користування мисливськими угіддями». Алгоритм оплати за користування повинен був існувати ще у 2000 році, з часу прийняття Закону України «Про мисливське господарство та полювання», в якому стаття 24 передбачала «плату за користування мисливськими угіддями». З 1 січня 2015 року ця норма вступила в дію і землевласники повинні були отримати кошти. Не зрозуміло, яка обставина заважала органам державної виконавчої влади нормативно забезпечити

виконання імперативних вимог законодавства. Хіба для цього не вистачило 15 років?

- п.11. Спонукає «напрацювати механізм відшкодування збитків, нанесених мисливськими тваринами лісовому та сільському господарствах». Для чого ставити це завдання у концепції, якщо Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.11.09 р. № 1472-р «Деякі питання надання у користування мисливських угідь і відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами» слід було виконати ще у 2009 році;

- п. 12. рекомендує «пропагувати мисливство, як елемент культури народу шляхом проведення фестивалів, ярмарок, виставок мисливських трофеїв, єгерських багатоборств , започаткування національного «Дня мисливця».

Риторична постановка завдання і риторично виписана у статутах багатьох мисливських товариств мета: піднесення мисливської культури. Фактично жодне з мисливських товариств не видає періодичних газет та журналів. Спорадичні мисливські виставки спонсоруються в основному багатими людьми не для пропагування мисливської культури, а для реклами своїх господарств або мисливського спорядження;

- п. 13. намагається «забезпечити галузь мисливського господарства фахівцями з середньою спеціальною та вищою освітами». Це формулювання було актуальним у період від сталінізму до епохи «розвинутого соціалізму». Відчувається, що дух тоталітаризму не так просто відпускає свідомість. Жодна з інституцій влади при демократичному режимі правління не може примусити фахівця десь відпрацьовувати. Постановою КМУ № 216 2015 року від обов’язкового відпрацювання звільнено студентів державної форми навчання. Виключно на роботодавцях лежить функція мотивації спеціалістів до ефективної роботи (висока заробітна плата, надання житла, можливість кар’єрного росту тощо);

- п. 14. «формування ефективної системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для мисливського господарства». В Україні є високоосвічені кадри зі спеціальності «мисливське господарство», але через низьку вмотивованість вони перейшли на роботу в інші галузі. У цьому контексті

хочу зазначити, що середня заробітна плата у мисливському господарстві по Україні у 2010 році становила 942 грн., що у два з половиною рази нижче, ніж середня заробітна плата по Україні – 2349 грн.;

- п. 15 щодо «підвищення ролі громадських мисливських організацій та місцевих громад у веденні мисливського господарства» - риторичний пункт. Владу, вплив, в тому числі і «підвищення ролі», не дають, її беруть.

- п. 16 пропонує «регулювати чисельність хижих та шкідливих для мисливського господарства тварин». Я не бачу у цьому проблеми, оскільки це питання вже врегульоване статтею 33 ЗУ «Про мисливське господарство та полювання». Вона визначає механізм регулювання чисельності хижаків. Органи державної виконавчої влади повинні лише виконувати покладені на них функції і контролювати дії користувачів мисливських угідь;

- п.17. «Управління популяціями копитних мисливських тварин (селекційний відбір, формування оптимальної статево-вікової структури з метою підвищення відсотку самців з високими трофейними якостями» – це чисто мисливсько-господарське питання і відповідно до законодавства входить в обов’язки користувачів мисливських угідь. У органів влади є інструменти впливу. Потрібно лише виконувати. Це питання включено у проекти організацій мисливського господарства. Навіщо дублювати?

Натомість поза увагою авторів Концепції залишились важливі питання, такі необхідні для вирішення, щоб виконати вимоги політичних рішень влади – «коаліційної угоди» і для підвищення ефективності ведення мисливського господарства. Зокрема, п. 2.3. «Коаліційної угоди» передбачено, щоб протягом I півріччя 2015 року делегувати органам місцевого самоврядування надання адміністративних послуг. Адміністративні послуги слід надавати виключно через мережу центрів з їх надання. У резолюції круглого столу програми ФЛЕГ II «Розробка пропозицій щодо покращення функціонування мисливського господарства в Україні у відповідності із принципами сталого управління природними ресурсами» від 26 червня 2014року у (м. Львів) учасники дійшли до узгодженої позиції і констатували недосконале правове регулювання надання адміністративних послуг у галузі мисливського

господарства (видача щорічної контрольної картки обліку добутої дичини та порушень правил полювання).

Більше того, практика правозастосування надання адміністративних послуг у галузі мисливського господарства містить високу корупційну складову. Лише за чотири місяці цього року правоохоронні органи виявили два випадки хабарництва. Зокрема, у Закарпатській області питання незаконної видачі посвідчень мисливця було поставлено на конвеєр. Мисливствознавець державного підприємства «Берегівське лісове господарство» одразу з чотирьох мисливців збирав по 100 доларів США.[1] У Харківській області, щоб отримати незаконно посвідчення потрібно сплатити вже 3600 грн.[2]

Великі корупційні ризики містить у сучасному вигляді правозастосування видачі щорічної контрольної картки обліку добутої дичини. Чинне законодавство передбачає її виключне отримання в обласних центрах. Звісно, на попит є і відповідна пропозиція так званих добровільних «громадських помічників». Логічною у цьому контексті думка Президента України, який у квітні 2015 року заявив, що лише 15% українців побачили покращення ситуації у боротьбі з корупцією.[3] У «Концепції» взагалі не розглядається питання профілактики корупції на рівні державного регулювання мисливства чи правозастосування.

На мою думку, краще піднімати питання реформування мисливської галузі, ніж взагалі нічого робити. Але реформувати сама себе система не буде і не може. «Концепція» написана на виконання Наказу Держлісагентства і слушними у цьому контексті є слова М. Саакашвілі: «Реформи не рухаються тому, що чиновники не хочуть. Давайте будемо працювати всі: волонтери, бізнесмени, особливо - влада, так, ніби це останній день, останній шанс, який не можна упустити. [4]

---

[1] http://beregovo.today/NewsOpen/id_news_30562

[2] http://uanews.kharkiv.ua/politics/2015/04/06/79357.html

[3] http://www.rbc.ua/ukr/news/poroshenko-ukraintsev-uvideli-uluchshenie-1429182904.html

[4] http://news.liga.net/ua/news/politics/5614694-saakashv_l_reformi_ne_rukhayutsya_tomu_shcho_chinovniki_ne_khochut.htm

Проців О.Р. Декілька думок щодо концепції розвитку мисливського господарства в Україні /Олег Проців// Полювання та риболовля. – 2015. – № 6 (164) червень. – С. 2.